

ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม

Information Needs of Personnel of the Ministry of Justice

วัชราภรณ์ ตั้งคุณิชย์
ขวัญชัยล พิตาลงค์*, D.A.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม (๒) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม (๓) ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรมต่อการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม (๔) เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรมตามตำแหน่งงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในกระทรวงยุติธรรม จำนวน ๓๑๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ บุคลากรส่วนใหญ่ให้บริการปีละ ๑-๔ ครั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ โดยวิธีการค้นหาสารสนเทศใช้การสอบถามเจ้าหน้าที่ บุคลากรมีความต้องการสารสนเทศและความพึงพอใจต่อการให้บริการสารสนเทศในภาพรวมระดับปานกลาง สิ่งพิมพ์ต้องการหนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด ส่วนข้อมูลอิเล็กทรอนิกสมีความต้องการฐานข้อมูล Lexis (ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย) มากที่สุด มีความต้องการสารสนเทศภาษาไทยและสารสนเทศที่เกิดขึ้นไม่เกิน ๐ ปีมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศตามตำแหน่งงานพบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีความต้องการสารสนเทศทั้งในด้านประเภท ภาษา และความทันสมัยของสารสนเทศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นสารสนเทศประเภทหนังสือพิมพ์ที่มีความต้องการต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำหลัก: ความต้องการสารสนเทศ, การใช้สารสนเทศ, ห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม

* นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริการวิชาชีวศึกษาและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.

Abstract

The aims of this study were: (1) to study the state of the use of information services provided by the Ministry of Justice Library, (2) to study information needs of personnel of the Ministry of Justice, (3) to study satisfaction of personnel of the Ministry of Justice on information services provided by the Ministry of Justice Library and (4) to compare information needs of personnel of the Ministry of Justice classified by their positions. The hypothesis of this study was that personnel from different positions had different information needs. A research tool used in this study was a questionnaire collecting data from a sample group, total 312 participants from personnel of the Ministry of Justice. Percentage, mean, standard deviation and one-way ANOVA were used to perform data analysis. The results of this study could be summarized as follows: 1. The majority of personnel used the library service 1-4 times. They used the library service with the aim of accumulating knowledge. A circulation service was most frequently used. Most of the uses asked the asked librarian about the ways of searching information. For information need, the majority of personnel had the formation needed at a modevate level. As for printer materials, they needed legal books and textbooks the most. As for digital information, they needed Lexis database (legal database) the most. As for preference of languages of information, The result of hypothesis testing was that personnel of the Ministry of Justice from different positions had different information needs on types, languages and currentness at a significant statistic level, .05, in all mentioned aspects except for newspapers. This was thus in line with the hypothesis.

Keywords: Information Resources Needs, Use of Information Resources, Library of the Ministry of Justice

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคสังคมฐานความรู้ (Knowledge - Based Society) ซึ่งเป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค์และการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีการให้ผลเดียวกับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดสภาพโลกไร้พรมแดน จนในที่สุดไม่มีใครที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบจากสภาพโลกวิถีนี้ได้ จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่มีมากขึ้น กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความยุติธรรมกับประชาชน ในด้านห้องสมุดของกระทรวงยุติธรรม สารสนเทศส่วนใหญ่มุ่งเน้นทางด้านกฎหมาย อย่างไรก็ตามบุคลากรในกระทรวงยุติธรรมมีความหลากหลายด้านสาขา วิชาชีพ เช่น นักวิชาการยุติธรรม นิติกร นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน พนักงานคุณประพฤติ นักวิชาการการเงินและบัญชี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ด้วยความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมตามลักษณะงาน อาจส่งผลให้เกิดความต้องการใช้สารสนเทศแตกต่างกันไป จากการ

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศพบว่า บังจัยที่มีผลต่อความต้องการและการใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละคนมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับภาระหน้าที่ อาชีพ และตำแหน่งงาน เป็นเหตุให้ผู้ใช้มีความต้องการใช้สารสนเทศในสาขาเฉพาะของตน รวมถึงลักษณะสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัด ซึ่งอาจเป็นตัวกำหนดลักษณะการใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละกลุ่มได้ (Auster, 1982) ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกรุงเทพฯ ยุติธรรมจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกรุงเทพฯ ยุติธรรม ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม ความพึงพอใจของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรมต่อการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกรุงเทพฯ ยุติธรรม และเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยศึกษาจากบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม จำแนกตามตำแหน่งงานในกรุงเทพฯ ยุติธรรม เพื่อนำผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกรุงเทพฯ ยุติธรรมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์กรและการขับเคลื่อนยุติธรรมต่อประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการสารสนเทศของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม
๒. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม
๓. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรม

จำแนกตามตำแหน่งงาน

๔. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรในกรุงเทพฯ ยุติธรรมต่อการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกรุงเทพฯ ยุติธรรม

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ดำเนินการของบุคลากรในกระบวนการ
ยุทธิธรรม

๑. นักวิชาการยุติธรรม
๒. นิติกร
๓. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๔. นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล
๕. นักนิติวิทยาศาสตร์
๖. พนักงานคุณประพฤติ
๗. นักวิชาการเงินและบัญชี
๘. นักวิชาการคอมพิวเตอร์
๙. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๑๐. พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ
๑๑. บุคลากร

ตัวแปรตาม

ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรใน
กระบวนการยุทธิธรรม

๑. ประมาณการสารสนเทศ
๒. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร
และเอกสารอิฐแบบต่างๆ
๓. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูล
ออนไลน์
๔. ภาษาของสารสนเทศ
๕. ความทันสมัยของสารสนเทศ

ตัวแปรอื่น ๆ ที่ศึกษา

๑. สภาพการใช้บริการสารสนเทศของบุคลากรในกระบวนการยุทธิธรรม
๒. ความพึงพอใจของบุคลากรในกระบวนการยุทธิธรรมต่อการให้บริการสารสนเทศ

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระบวนการยุทธิธรรม เป็นการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของบุคลากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในกระบวนการยุทธิธรรมที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกห้องสมุดกระบวนการยุทธิธรรม จากดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานในสังกัดกระบวนการยุทธิธรรม ๕ หน่วยงาน จาก ๑๑ หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดกระบวนการยุทธิธรรม กรมคุณประพฤติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงาน กิจการยุทธิธรรมสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานรัฐมนตรี และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สาเหตุที่เลือก ๕ หน่วยงานของกระบวนการยุทธิธรรม เนื่องจาก

หน่วยงานดังกล่าวมีที่ตั้งอยู่ภายในอาคารกระทรวงยุติธรรมหรืออยู่บริเวณใกล้เคียง และสามารถมาใช้บริการห้องสมุดได้สะดวก สำหรับอีก ๗ หน่วยงาน ได้แก่ กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น ไม่ได้เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ไกลจากอาคารกระทรวงยุติธรรมและมีห้องสมุดของหน่วยงานสำหรับให้บริการอยู่แล้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973, p.125) ซึ่งได้บุคลากรกระทรวงยุติธรรม จำนวน ๓๗๘ คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) เป็นไปตามสัดส่วนของตำแหน่งงานที่มีอยู่ในหน่วยงานกระทรวงยุติธรรมทั้ง ๘ หน่วยงาน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เพื่อให้ได้รับรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้

สรุปผลการศึกษาวิจัยและอภิปรายผล

๑. สภาพการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม

บุคลากรส่วนใหญ่มีความตื่นในการเข้าใช้บริการห้องสมุดโดยมีค่าเฉลี่ย ปีละ ๑ - ๔ ครั้ง โดยเป็นบริษัทฯ ใช้บริการห้องสมุดที่ค่อนข้างน้อย ไม่แพ้หากที่จะเข้ามาใช้บริการ ไม่มีเวลามาใช้บริการ ไม่ทราบว่ามีบริการอะไรบ้าง การประชุมห้องสมุดน้อย ตลอดจนซื้อหนังสืออ่านเองและค้นหาสารสนเทศจากแหล่งอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากที่ตั้งของห้องสมุดมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด อีกทั้งระยะเวลาที่ให้บริการเป็นไปตามเวลาการปฏิบัติราชการ จึงทำให้บุคลากรไม่สะดวกต่อการมาใช้บริการและเลือกไปใช้บริการจากแหล่งสารสนเทศอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัทราธ ทับบำรุง (๒๕๓๓) พรรณพพา เย็นวนกุล (๒๕๓๕) และเพชรรัตน์ เริงกมล (๒๕๓๘) ที่พบว่า ปัญหาของเจ้าหน้าที่ในองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชน แพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์แพทย์ พยาบาลและนักวิชาการทางการแพทย์ ส่วนใหญ่คือไม่มีเวลา ได้รับสารสนเทศช้าและไม่ทราบว่าจะค้นหาจากแหล่งใด บุคลากรของกระทรวงยุติธรรมส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพ เพื่อการพัฒนา และเพื่อติดตามข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาลักษณ์ พิชญกุล (๒๕๓๐) ไชติรัศ แก้วบุญเรือง (๒๕๓๕) จุฑาทิพย์ จันทร์ลุน (๒๕๔๔) ที่พบว่า พนักงานด้านรับน้ำเครื่องบิน นักธนารัฐไทย ดุลการ ศาลปกครองมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภุมิน ศุภโภกาศ (๒๕๔๓) พบว่า พนักงานตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อประกอบการทำงานในระดับมาก

๒. ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม

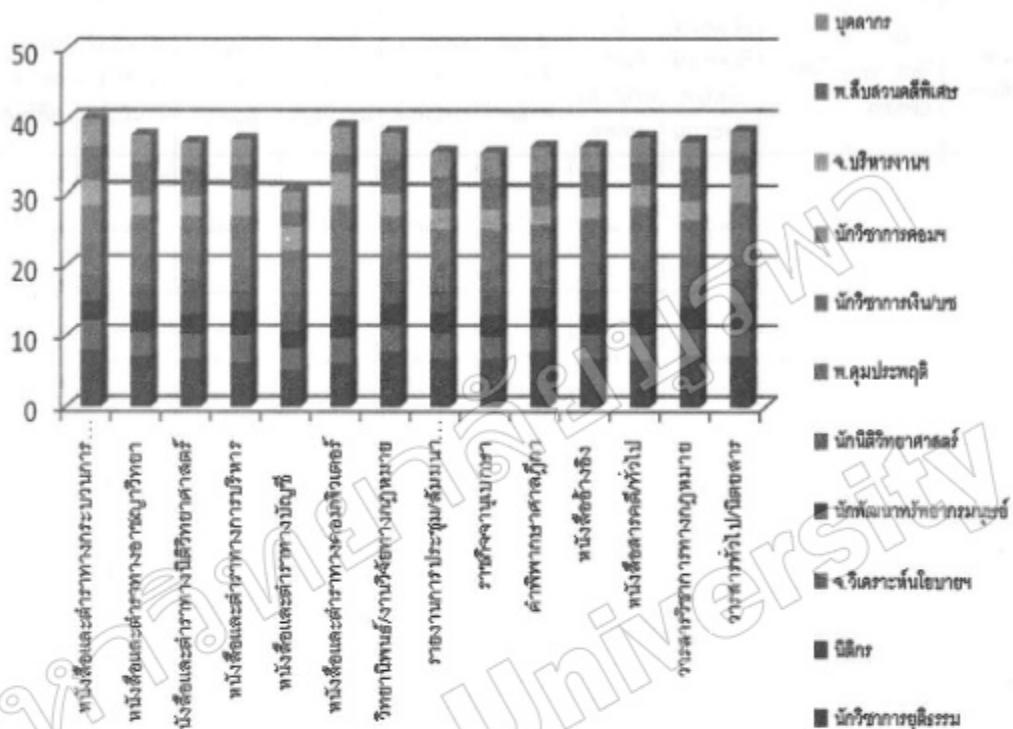
๒.๑ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ บุคลากรในกระทรวงยุติธรรมส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศในด้านหนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรม อาชญาстиไทย วิทยานิพนธ์/งานวิจัย

ทางกฎหมาย หนังสือพิมพ์ คำพิพากษาศาลฎีกา ราชสารวิชาการทางกฎหมาย ทางคอมพิวเตอร์ ทางนิติวิทยาศาสตร์ รายงานการประชุม/สัมมนาวิชาการทางกฎหมาย ทางการบริหาร ราชกิจจาบุเบกษา อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันมาก เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จึงมีความต้องการสารสนเทศที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐวิสาห์ วนิชยพงศ์ (๒๕๔๖) ที่พบว่า ข้าราชการคุณภาพมีความจำเป็นในการใช้สารสนเทศด้านกฎหมาย ซึ่งแยกเป็นประมาณกลุ่มกฎหมายแพ่งและแพนิช กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และมีความต้องการสื่อสารสนเทศด้านกฎหมาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ตัวบทกฎหมาย ตำรากฎหมายและคำอธิบายกฎหมายอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ จันทร์ลุน (๒๕๔๘) ที่พบว่า คุณภาพค่าปลดของ มีความต้องการใช้หนังสือและตำราทางด้านกฎหมายมากที่สุด ตลอดจนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Olike (1999) ที่พบว่า นักกฎหมายใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์มาก โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะให้เป็นแหล่งศูนย์กลาง นักกฎหมายฝึกหัดยังคงใช้ทรัพยากรสารสนเทศพ่วงรายงานการศึกษาวิจัย ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ความต้องการสารสนเทศประเภทสื่อพิมพ์ของบุคลากรตามตำแหน่งต่าง ๆ

ประเภท สื่อสิ่งพิมพ์	ผู้ ราชการ บุคคลธรรมาภิบาล	นิติกร	เจ้าหน้าที่ วิเคราะห์ นโยบาย และแผน	นัก พัฒนา ทักษะการ บุคคล	นักนิติ วิทยา- ศาสตร์	พนักงาน ครุภัติ	นักวิชา ภาษาอัง กฤษต์ และบัญชี	นักวิชาการ คอม พิวเตอร์	เจ้าหน้าที่ บริหาร งานทั่วไป	พนักงาน คอมพิวเตอร์	บุคลากร
หนังสือและ ตำราทาง กระบวนการ ยุติธรรม	๗.๙๐	๗.๗๗	๗.๗๗	๗.๔๖	๗.๗๗	๗.๗๗	๗.๗๗	๗.๗๐	๗.๐๔	๗.๖๓	๗.๗๒
หนังสือและ ตำราทาง กฎหมายวิทยา	๗.๘๐	๗.๖๔	๗.๖๔	๗.๐๐	๗.๖๓	๗.๖๔	๗.๖๔	๗.๕๐	๗.๕๗	๗.๕๓	๗.๖๒
หนังสือและ ตำราทางนิติ วิทยาศาสตร์	๗.๗๗	๗.๖๑	๗.๖๑	๗.๔๖	๗.๖๓	๗.๖๑	๗.๖๑	๗.๕๗	๗.๕๔	๗.๕๐	๗.๖๑
หนังสือและ ตำราทางการ บริหาร	๗.๖๗	๗.๕๗	๗.๕๗	๗.๔๗	๗.๖๗	๗.๕๗	๗.๕๗	๗.๕๐	๗.๕๔	๗.๕๐	๗.๕๗
หนังสือและ ตำราทางบัญชี และการเงิน	๗.๕๗	๗.๔๗	๗.๔๗	๗.๔๗	๗.๕๗	๗.๔๗	๗.๔๗	๗.๓๐	๗.๔๗	๗.๔๗	๗.๕๗
หนังสือและ ตำราทางบุคคล คอมพิวเตอร์	๗.๕๐	๗.๓๗	๗.๓๗	๗.๓๗	๗.๕๐	๗.๓๗	๗.๓๗	๗.๐๐	๗.๐๐	๗.๓๗	๗.๓๗

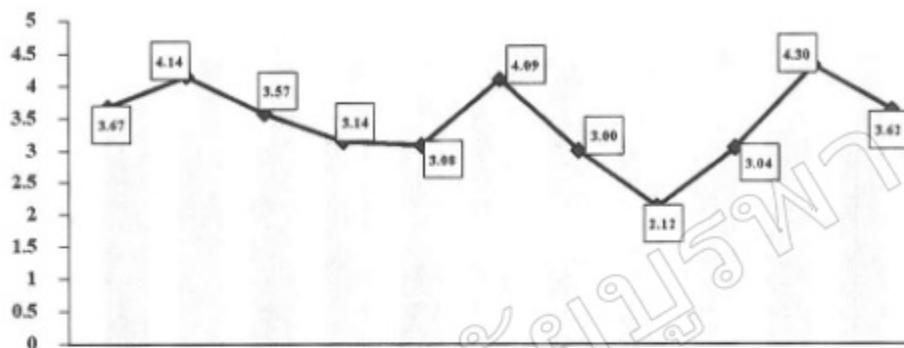
ประบาก สื่อสิ่งพิมพ์	นัก วิชาการ ยุติธรรม	นิติกร	เจ้าหน้าที่ วิเคราะห์ นโยบาย และแผน	นัก พัฒนา ทรัพยากร บุคคล	นักนิติ วิทยา- ศาสตร์	พนักงาน ครุม ประพฤติ	นักวิชา การเงิน และบัญชี	นักวิชาการ คอม พิวเตอร์	เจ้าหน้าที่ บริหาร งานทั่วไป	พนักงาน สอบสวน คดีพิเศษ	บุคลากร
วิทยานิพนธ์/ งานวิจัยทาง กฎหมาย	๓.๔๙	๘.๐๗	๓.๒๙	๓.๑๕	๓.๑๗	๔.๑๖	๓.๑๐	๒.๑๒	๓.๑๔	๔.๒๖	๓.๗๖
รายงานการ ประชุม/ สัมมนาวิชาการ ทางกฎหมาย	๓.๑๓	๓.๖๙	๓.๗๙	๓.๐๐	๒.๖๘	๓.๗๙	๓.๑๐	๒.๑๖	๒.๖๖	๔.๑๒	๓.๗๙
ราชกิจจานุ- เบกษา	๓.๔๙	๓.๗๙	๓.๑๙	๓.๑๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๑๐	๒.๖๙	๒.๖๙	๔.๑๒	๓.๗๙
คำพิพากษา ศาลฎีกา	๓.๗๐	๔.๑๔	๓.๒๙	๒.๖๙	๒.๖๙	๔.๑๔	๓.๐๐	๑.๗๙	๒.๖๙	๔.๗๙	๓.๗๙
หนังสือข้างซึ้ง	๓.๓๐	๒.๕๙	๓.๖๙	๒.๖๙	๓.๖๙	๒.๖๙	๒.๖๙	๒.๖๙	๒.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙
หนังสือราชการที่ ทั่วไป	๓.๓๗	๓.๒๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๒.๖๙	๓.๖๙
WARRANT วิชาการ ทางกฎหมาย	๓.๒๙	๓.๗๙	๓.๒๙	๓.๒๙	๓.๒๙	๓.๒๙	๓.๒๙	๓.๒๙	๓.๒๙	๔.๒๙	๓.๒๙
WARRANT ทั่วไป/ นิติบัญญัติ	๓.๓๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๖๙	๒.๖๙	๓.๖๙

ภาพที่ ๒ ความต้องการสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ของบุคลากรทำหน้างานต่างๆ

๒.๔ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

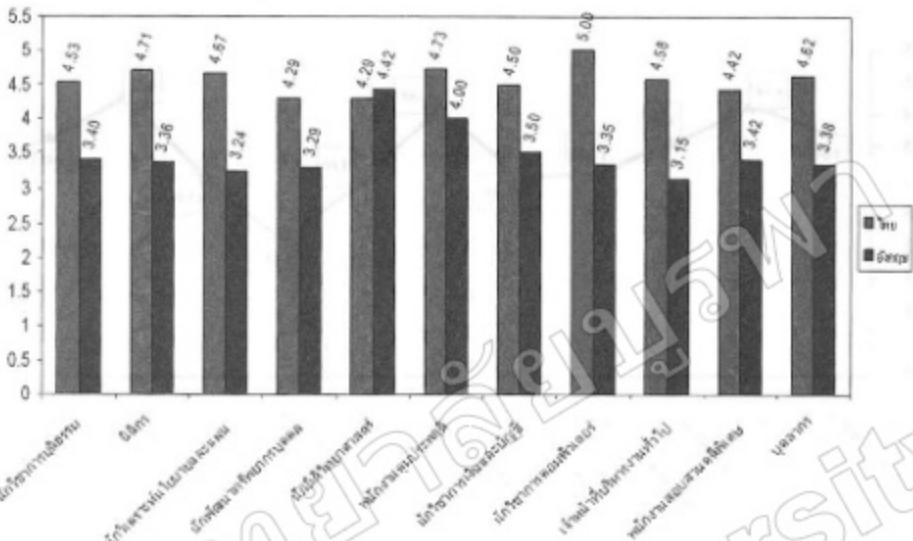
บุคลากรในกระทรวงยุติธรรมส่วนใหญ่มีความต้องการฐานข้อมูล Lexis (ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย) มาที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานนิตา ธรรมศาสตร์ (2549) ที่พบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีตั้งแต่ประ拯救ในการใช้ฐานข้อมูลเอกสารออนไลน์ เพื่อปฏิบัติงานประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐวิสาณ์ วนิชยพงศ์ (๒๕๔๖) ที่พบว่า ข้าราชการตุลาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ดังภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ ความต้องการสารสนเทศประเทศฐานข้อมูล Lexis (ฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ทางภูมิภาค) ของบุคลากรตำแหน่งงานต่าง ๆ

๔.๓ ภาษาของสารสนเทศ

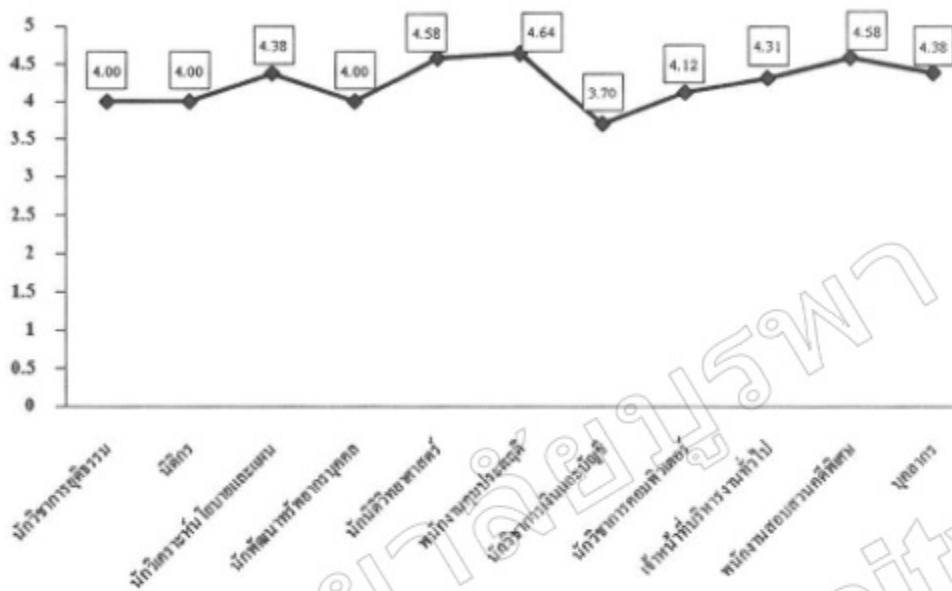
บุคลากรในกรอบวงบุคคลธรรมส่วนใหญ่มีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทย โดยต้องการสารสนเทศภาษาไทยในระดับมากที่สุด สำหรับอังกฤษในระดับปานกลาง รึ่งแสดงคิดถึงกับงานวิจัยของ อัครพงษ์ สุทธิฤทธิ์ (๙๕๓๔) ที่พบว่า บุคลากรผู้ปฎิบัติงานด้านเทคโนโลยีบริษัท ปิโตรเคมี จำกัด มีความต้องการสารสนเทศทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรรณ นิรัญวัชระพุกษ์ (๙๕๓๗) ที่พบว่า นักวิชาการสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ดังภาพที่ ๔

ภาพที่ ๔ บivariate เทียบความต้องการสารสนเทศภาษาไทยและภาษาอังกฤษของบุคลากร
ตำแหน่งงานต่าง ๆ

๔.๔ ความทันสมัยของสารสนเทศ

บุคลากรในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ ๑๐๐ ถึง ๓๐๐ มาศึกษา สารสนเทศที่เกิดขึ้น ๑ - ๒ ปี และสารสนเทศที่เกิดขึ้น ๑๕ - ๕ ปี ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพงษ์ สุทธิภูมิชัย (๒๕๕๗) ใช้ตัวสรุป แก้วบุญเรือง (๒๕๕๘) พบว่า บุคลากรผู้ปฎิบัติงานด้านเทคนิค นักธุรกิจ นักวิชาการ ผู้ใช้มีความต้องการและใช้สารสนเทศที่มีความทันสมัย ที่ออกในช่วงระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งสูงกว่าระดับการใช้ทรัพยากรและบริการเกือบทุกประเภทและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรรณ นิรัญวชระพฤกษ์ (๒๕๕๗) รัชวิสาห์ วนิชยพงศ์ (๒๕๕๖) พบว่า นิยมใช้สารสนเทศที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด ดังภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕ ความต้องการสารสนเทศที่เกิดขึ้นไม่เกิน ๑ ปี ของบุคลากรดำเนินงานด่าง ๆ

๓) ความพึงพอใจต่อการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม

บุคลากรในกระทรวงยุติธรรมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสารสนเทศมากที่สุด & ลำดับแรก ได้แก่ ๑) บุคลากรของห้องสมุดเต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ ๒) บุคลากรของห้องสมุดมีความสุภาพ อ่อนโยนเสมอ ๓) บุคลากรของห้องสมุดมีความรู้ความสามารถในการให้บริการ ๔) บุคลากรของห้องสมุดมีความพร้อมในการตอบคำถามของผู้ใช้ ๕) บุคลากรของห้องสมุดสามารถแก้ไขปัญหา ให้กับผู้ใช้ ทั้งนี้ เนื่องจากห้องสมุดกระทรวงยุติธรรมเป็นห้องสมุดเฉพาะ ซึ่งบริการเฉพาะเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน จึงทำให้การบริการของบุคลากรของห้องสมุดเป็นไปอย่างทั่วถึงและเข้าถึง ความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างถูกต้อง ส่วนความพึงพอใจต่อการให้บริการสารสนเทศน้อยที่สุด & ลำดับ ได้แก่ ๑) ห้องสมุดมีสถานที่สำหรับศึกษาด้านคัวเรียกสูม ๒) ที่ตั้งของห้องสมุดไปมา สะดวกและเชี่ยวชาญให้เข้าใช้บริการ ๓) ห้องสมุดมีบริการที่เน้นลงบนสำหรับศึกษาด้านคัวเรียกสูม บุคคล ๔) บรรยายการในห้องสมุดจุงใจให้อ่ายากศึกษาด้านคัวเรียกสูม ๕) ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในห้องสมุดจากที่บ้านหรือที่อื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากห้องสมุดตั้งอยู่ไกลจากที่ทำงาน ซึ่งเปิดให้บริการเฉพาะเวลาราชการเท่านั้น และการเข้าใช้บริการยุ่งยากเพราะต้องมีการตรวจบัตรเพื่อรักษาความปลอดภัยตลอดจนมีพื้นที่ให้บริการไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถจัดให้บริการ ห้องศึกษาด้านคัวเรียกสูมให้เป็นกลุ่มได้ ตลอดจนมีปัญหาในการเข้าใช้บริการออนไลน์ในการ ด้านคัวเรียกสูมสารสนเทศจากเว็บไซต์ของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม

ทั้งนี้ อาจเนื่องจากห้องสมุดไม่มีฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้บริการต้องการให้ได้รับบริการซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพูนฯ โพธิศิริ (๒๕๕๑) ที่พบว่า พนักงานบริษัท ที่โไอที จำกัด (มหาชน) มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านบุคลากรที่มีบุคลิกภาพดี เช่น การแต่งกาย การพูดจา

๒. ผลการเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศจำแนกตามตำแหน่งงาน

บุคลากรในกระทรวงยุติธรรมที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศ ด้านประเกاثภาษาและความทันสมัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นสารสนเทศประเภทหนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อสารสนเทศที่มีความทันสมัย โดยนำเสนอข่าวสาร ความรู้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน จึงทำให้บุคลากรในกระทรวงยุติธรรมมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ โพขุนกุล (๒๕๓๐) และ อัครพร สุทธิกุลชัย (๒๕๓๓) ที่พบว่า พนักงานต้อนรับบุคลากรส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานด้านเทคนิค มืออาชีวแห่งสารสนเทศแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสารสนเทศที่มีความทันสมัยและบุคลากรทุกตำแหน่งงานสามารถติดตามข่าวสาร ความรู้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ประกอบกับมีเรื่องราวที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมปอง บุญยุณยะ (๒๕๕๐) ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ในองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่ให้ไว้วิธีการแสวงหาสารสนเทศจากการอ่านบทความ/ข่าวในหนังสือพิมพ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในงานที่รับผิดชอบ และเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑. ห้องสมุดกระทรวงยุติธรรมควรจัดทำสารสนเทศทางด้านกฎหมายและเอกสารทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่มีความทันสมัย ให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรทุกตำแหน่ง โดยอาจจัดซื้อหรือแลกเปลี่ยนกับห้องสมุดอื่นและขอรับบริจากเพื่อให้ห้องสมุดมีคุณภาพตามประกาศกรมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชนูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งควรมีเกณฑ์การเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศ ให้เหมาะสมในสาขาวิชาเฉพาะและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของทรัพยากรหั้งหมดที่มีอยู่ ซึ่งต้องจัดทำและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ท่องเครื่องหรือหน่วยงานต้นสังกัดจัดทำให้ครบถ้วน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีตำแหน่งเป็นนักวิชาการยุติธรรมและตำแหน่งนิติกรประมาณร้อยละ ๘๐ ของบุคลากรหั้งหมด ดังนั้น ลำดับแรกสุดในการพัฒนาการจัดทำสารสนเทศควรเน้นการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศให้บุคลากรในตำแหน่งดังกล่าวในสัดส่วนที่มาก

ซึ่งได้แก่ทรัพยากรสารสนเทศประเพณหนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรม วิทยานิพนธ์/งานวิจัยทางกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา สรุนฐานข้อมูลควรเป็นฐานข้อมูล Lexis (ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย) เนื่องจากมีปริมาณความต้องการสูงสุด อย่างไรก็ตามห้องสมุดควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งในประเภทและเนื้อหาอื่น ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์แก่บุคลากร ดำเนินการส่วนน้อย เช่น กัน โดยจัดหาให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของแต่ละคู่หน่งตามผลการวิจัย

๒. ห้องสมุดกระบวนการยุติธรรมควรเน้นการให้บริการเชิงรุก มุ่งประชาสัมพันธ์ การให้บริการสารสนเทศไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้บริการห้องสมุดจัดให้บริการสารสนเทศนอกสถานที่ รับบริการยืม - คืน นอกสถานที่ รวมทั้งขยายเวลาในการให้บริการและเปิดให้บริการในวันหยุด ซึ่งจะทำให้บุคลากรสามารถใช้บริการห้องสมุดได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า บุคลากรส่วนมากมีการเข้าใช้บริการห้องสมุดน้อยโดยมีจำนวนเข้าใช้ประมาณปีละ ๑ - ๒ ครั้ง รวมทั้งบุคลากรจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่เคยเข้าใช้บริการของห้องสมุด เผด็จ เนื่องจากห้องสมุดตั้งอยู่ไกลจากที่ทำงานซึ่งเปิดให้บริการเฉพาะเวลาราชการเท่านั้น

๓. ห้องสมุดกระบวนการยุติธรรมควรมีอาคารสถานที่สำหรับการเข้าใช้บริการได้สะดวก เข้าถึงได้ง่าย และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องสมุด เพื่อสูงเจบุคลากรของกระบวนการยุติธรรมให้เข้าใช้บริการ และลดลดความนิยมบริการห้องศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดหาสารสนเทศ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒. ผู้บริหารห้องสมุดกระบวนการยุติธรรมควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาบุคลากรห้องสมุดโดยมีกิจกรรม การดำเนินการพัฒนาและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๓. ผู้บริหารทุกระดับในกระบวนการยุติธรรมควรตระหนักรถึงความสำคัญของห้องสมุด และควรให้การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ และการให้บริการห้องสมุดกระบวนการยุติธรรม

๔. ควรมีการกำหนดคิวท์ทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และแผนงานของห้องสมุดกระบวนการยุติธรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นแหล่งค้นคว้าของบุคลากรในหน่วยงานตลอดจนผู้ที่มารับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้ให้บริการสารสนเทศห้องสมุดกระหวงยุติธรรมที่บุคลากรในกระหวงยุติธรรมคาดหวัง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของผู้ให้บริการ

๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการห้องสมุดกระหวงยุติธรรมกับห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความยุติธรรมหรือห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย รวมทั้งศึกษาถึงโครงสร้างของหน่วยงาน การดำเนินการ บุคลากร งบประมาณ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การนำกลยุทธ์เรื่องการให้บริการมาใช้ในการบริหารงานห้องสมุด

๓. ควรศึกษาความต้องการในการใช้สารสนเทศเฉพาะตำแหน่งงานในเชิงลึก โดยศึกษาลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจัดทำทรัพยากรสารสนเทศและภาระให้บริการสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

จุฑาทิพย์ จันทร์ดุน. (๒๕๔๘). การใช้สารสนเทศของคุณการค้าปลีกของและพนักงานคดีปักครองในห้องสมุดกฎหมายมหาชน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ครุศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
จุฑาลักษณ์ พวนบุญ. (๒๕๓๐). ความต้องการและการใช้สารสนเทศของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ชมพูนุช โพธิศิริ. (๒๕๕๑). ความต้องการของพนักงานที่มีต่อการใช้บริหารห้องสมุดของสถาบันวิชาการ ที่อยู่ที่ สำนักงานใหญ่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ไชยรัตน์ แก้วบุญเรือง. (๒๕๔๖). การใช้สารสนเทศของนักธุรกิจวิทยาและนักธุรกิจฟิลิกส์ในด้านการสำรวจและผลิตภัณฑ์โดยการเลี้ยง: กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่นแคลล ไทยแลนด์ จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบริหารรัฐศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฐานินดา ธรรมสารคร. (๒๕๔๙). การใช้ฐานข้อมูลเอกสารออนไลน์ ของข้าราชการกระหวงการต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบริหารรัฐศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาพรรณ นิรัญวชรพุกษ์. (๒๕๓๗). ความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบริหารรัฐศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพชรรัตน์ HINGMLA. (๒๕๓๔). พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของ แพทย์ พยาบาล และ นักวิชาการทางการแพทย์ ในโรงพยาบาลชีวภาพยาล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (๒๕๓๓). วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณพิพา เย็นทุนทด. (๒๕๓๕). ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ ในโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรารัฐ ทับบำรุง. (๒๕๓๔). การใช้สารสนเทศของสมาชิกกลุ่มราชภรรในกระบวนการธิการสามัญ สถาบันแห่งราชภรร. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐวิสาห์ วนิชยพงศ์. (๒๕๒๖). การใช้สารนิเทศด้านกฎหมายของข้าราชการคุ้มครองในสังกัด สำนักงานอธิบดีผู้ช่วยกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ขอนแก่น.

ศุภิน สุกโนภาค. (๒๕๔๓). การใช้และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุด สถาบันลักษณ์พยั魘แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมปอง บุญยุนตะ. (๒๕๔๐). การแสวงหาและการใช้สารนิเทศของเจ้าหน้าที่ในองค์กรพัฒนาด้าน เด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมความห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๑). มาตรฐานห้องสมุดเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๔๑. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

อัครพงษ์ สุกโนภาณ. (๒๕๓๔). ความต้องการและการใช้สารนิเทศของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ปีต่อเนื่องแห่งชาติ จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Auster, E. (1982, July). *Organizationl Behavior and Infomation Seeking Lessons for Libraians*. Special Libraries, 73, 173-182.

Otike, J. (1999). Legal information of the general public. *Library Review*, 46(1), 14-16.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introduction Analysis* (3rd. ed.). New York: Harper & Row.